

רב"ט פינקס משה (ימוצי"י)

974842

בן סוזי ומאיר

נולד ב- ל' כסלו תשי"ח 13.12.1947

התגייס לצה"ל ב- פברואר 1966

שרת בגדוד "ברק" (12)

נפל ב- א' סיון תשכ"ז 9.6.1967

בקרוב על תל פאחר ברמת הגולן.

פינקס משה.

בן מאיר וסוזי. נולד ביום ל' בכסלו תש"ח (13.12.1947) בעיר רוסיי אשר בבלגריה. לפני שמשה היה בן שנה עלתה אתו המשפחה לארץ ואת יום-הולדתו הראשון חגג באניה. בבואם למחוז-חפצם והילד נשם את אויר-הארץ התחיל משה לחיות חיים טבעיים. את לימודיו היסודיים סיים בבית-הספר על-שם וייצמן ביפו וכל אותן השנים השתתף במקהלת "צדיקוב" כי אהב מוסיקה; הוא אף התחיל מנגן בקלרינט. אולם כאשר למד בבית-הספר התיכון "כל ישראל חברים" שברמת-אביב עזב משה את המקהלה וזנח את הנגינה. אחרי שסיים את בית-הספר התיכון במגמה הריאלית תיכנן את המשך-לימודיו בטכניון העברי בחיפה. משה גדל באווירה של אחדות ואהבה במשפחה ותעניין בכל הנעשה בה מתוך הבנה והשתתפות. בן אהוב ומסור היה לבית. לכל הסובב אותו התייחס בביקורת של תבונה, ידע להבדיל בין טוב ורע, בין צדק ואי-צדק וכיו. נעים-הליכות היה, ביישן קצת, מנומס ובעל לב חם, שהיה קשור לחבריו-לספסל בקשרי ידידות נאמנה. עליו היה ואהוב על כולם. צניעותו התבטאה בשקט שלו ובענוותו, כי לא נמנה עם הקופצים בראש. הוא אהב לעזור לכל ולסייע להם. לא היה קנטרן ולא הקניט ולא הרגז את חבריו. הוא ידע להשרות אווירה טובה מסביב לו ואת המוטל עליו עשה באמונה. לא בגדולות היה מהלך ולא רדף כבוד. אהב את החיים, הירבה בקריאה והעדיף אותה על פני הליכה ברחובות באפס-מעשה. בפברואר 1966 גויס לצה"ל ומאורע זה חולל שינוי באורח-חיו. כניסתו לשירות הקנתה לו בגרות כחיים ובכעיות שביחסים בין חייל אחד לחברו ובין איש-צבא למולדתו. כלוחם ב"גולני" עבר את שלבי-האימונים וכמפקד כיתה מילא כל תפקיד אשר הוטל עליו. הוא לא נשא את נפשו לעתיד צבאי אולם ידע כי להבטחת השלום בגבולות-ארצו נחוצים לוחמים המוכנים להקריב את עצמם להשגת המטרה הזאת כתנאים הקשים ביותר. עוד הוא בשירות-חובה פרצה מלחמת ששת הימים ועל פלוגתו הוטלה המשימה של כיבוש המוצב תל-אל-פאחר. זו היתה משימה קשה ובכל זאת לא נרתעו אנשי-הפלוגה ומילאו את תפקידם בנאמנות. משה ידע כי במותו יסלול את הדרך לבאים אחריו ובחירוף-נפש נלחם בתעלות של תל-אל-פאחר בקרב פנים אל פנים עד טיפת-דמו האחרונה. בקרב הזה, שנערך בתל-אל-פאחר שברמת-הגולן, נפל משה ביום החמישי לקרבות, הוא אי בסיון תשכ"ז (9.6.1967). הובא לקבורה בבית-הקברות הצבאי בעפולה ולאחר זמן הועבר למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בקרית שאול. שמו הונצח בחוברת "פלוגה אי מספרת". כן הוקדשו כמה עמודים לזכרו ומשלו בספר "קטופים באבם", לזכר בוגרי בית-הספר התיכון העירוני "כל ישראל חברים" שברמת-אביב, וגם בחוברת "ניצוצות" שהוציאו תלמידי בית-הספר ההוא. בספר "הקרב על התל" לאהרן סגד הועלה זכרו ואף בתיאור הקרב שפורסם בשבועון "בטחנה". בילקוט עזבונו של הבנים שנפלו במעכות-ישראל- "גוילי אש", כרך די - הובא מעזבונו.

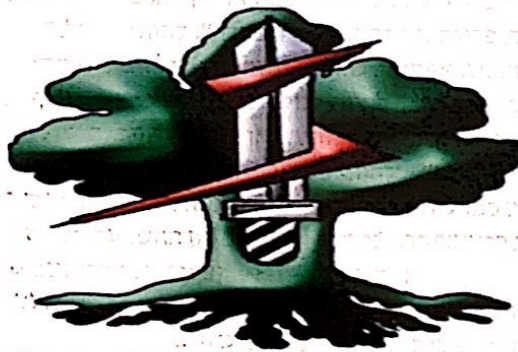
"יהי זכרו ברוך"

באימון ובשגרה

ארוכה, עקובה מדם וקשה, היא "דרך הקרבות של החטיבה", עשרות אתרי קרב, מאות פעולות ומבצעים ואלף ארבע מאות חללים, הם עדות נאמנה ומכאיבה למורשת הקרב, להיסטוריה הצבאית, לפעילות המבצעית. ויחד עם זאת, רבים וטובים מבין רבבות יוצאי החטיבה, הזוכים בנוסטלגיה ובאהבה את תקופת שרותם הסדיר, כלוחמים ומפקדים, לא התנסו בקרב, לא ידעו מלחמה! כל תקופת שירותם הייתה ב"אימון ובשגרה". לאלו שבסבב שנתי קבוע היו "עולים לקו" "יורדים לאימון", יוצאים ל"רגילה" ל"נופש" ול"תעסוקה", לאלו שלא נטלו חלק בקרב, וגם לא עברו את הגבול באיזו חדירה או פשיטה, לא פגעו באויב, וגם לא חילצו חבר פצוע תחת אש, וגם לא קיבלו צליש וכל שרותם הצבאי היה מבט"ש לבט"ש, לכל אלו, הפרק הזה מוקדש. רק תשאל, ותראה איך הם זוכרים, אין זה משנה אם שרתו בחטיבה בשנות החמישים או בשנות השמונים, בימי תש"ח, "קדש", ששת הימים או יום הכיפורים, במלחמת ההתשה ובמרדפים, במבצע ליטאני או של"ג במלחמת לבנון או ב"שטחים", אם תשאל ותבקש הם יספרו בהתלהבות ובשמץ געגועים על אותם הימים, על סיור בוקר, וה"סיור האלים", על התצפית והמארב, על נווט הלילה ושגרת המוצב... ויעלו על נס את החברות והאחוזה, ותחושת ההשתייכות והגאווה, בפלוגה, בגדוד, ובחטיבה! הם זוכרים היטב, כל דורות הלוחמים, את המ"פ המ"מ הסמל והרס"ר, את "המאהל" והשמירות, ההסתנה וה"שמועות", את הכוונות ואת ה"קפצות" את המסדרים וה"יציאות"... כולם לקחו עמם זיכרונות אתה"קטב" הפק"ל והתד"ל, שק שינה מדים ודרגות, אפוד פגן, שש-בש, קסדה, ואין ספור חוויות. על כן ראוי לספר על אותם אלפי לוחמים, שלא חסכו זיעה וכל מאמץ, וחזרו רטובים מריצת לילה מסע, מסטווח, מעשרות אימונים, אימון "יבש" ו"רטוב", אימון פרט ואימון חטיבה. אימונים בהגנה, בהתקפה, בהבקעה ובכל צורות הלחימה. ביעד מבוצר, בשטח בנוי, במדבר ובהר. אימון בנגב, בגליל או ברמה אימון בשת"פ עם שריון, תותחנים, או עם הנדסה... מעבר שדות מוקשים ולחימה בתעלות, לחימה בצוות קטן, בחוליה ועם כל הפלוגה... עם חגור קל, מימיה ורימונים, או עם חגור מלא "חגור פילים", וקפל"ד. עם שכפ"ץ ו"פאוצים" ומחסניות מלאות "נותבים"... עם נשק אישי: "עוזי", "סטן", "ציני", "אפ-אן" ו"גליל", עם מג"ד, ומק"כ, "בזוקה" ומ"ג, עם מרגמה... ועם כל שאר אמצעי הלחימה... כי להיות ב"גולני" פרושו להתאמן עם כל הנשמה, ולשאת בגאווה את ה"כומתה החומה". להיות ב"גולני" פרושו להיות נהג או טבח או פקידה, כסיירת ב"עורב, בפלוגת הקשר, בפלוגת ההנדסה, או ב"מפקדה", להיות ב"גולני" פרושו להיות חובש, אפסנאי, שג או קשר, להפעיל אמל"ח מתוחכם ולעשות "עבודות רס"ר"... להיות בגולני פרושו לרוץ כמו מטורף, עם חגור מלא וכובע פלדה, ב"יום ספורט", או במסע, ל"הכרת החגור" ו/או ל"קבלת הכומתה"... להיות בגולני פרושו גם לעמוד דום " כמו חייל", כמו קצין כמו לוחם בכל המסדרים, ב"מסדר בוקר" וב"מסדר השכמה" במסדר המפקד, ובמסדר יציאה, טקס ההשבעה, וטקס קבלת כומתה, טקס סיום קורס מכ"ם או קצינים, ומסדר סיום של תקופת האימונים, וטקס זכרון שנתי לכל החללים.

להיות בגולני זו אכן חוויה, חוויה אמיתית של "אימון ושגרה".

קרב ההבקעה בצפון הגולן ו"כוחות ומשימות".

תוכנית "כוחות ומשימות" של חטיבת גולני ערב קרב ההבקעה בצפון הגולן, גובשה ע"י המ"ט אל"מ יונה אפרת וקציני המטה האחרים בדלקמן: גדוד "ברק" בפיקודו של סא"ל משה (מוסה) קליין, עם 99 זחל"מים ו 9 טנקים יכבוש כ"פעולה מקדימה" את מוצב תל פאח'ר מעורפו, ע"י פלוגות א' ו-ג'. לאחר איגוף עמוק מגור-אל-טסכר אל "ציר הנפט". פלוגה ב' מוקטנת, תגלוש מתל פאח'ר ובורג-כביל ע"י לוחמי "ברק", ינוע גדוד "הבוקעים הראשון" בפיקוד סא"ל בני ענבר מגור-אל-עסכר צפונה, על "דרך הפטרולים הסורית" ויכבוש את מוצב החוף בחריית, ואחר כך את מוצב הפלוגתי הגדול תל -עזיאת. שני המוצבים ייכבשו מעורפם מצד מזרח. הגדוד השלישי של החטיבה גדוד "גדעון", בפיקוד סא"ל פנחס (אלוש) נוי, נועד "לנצל הצלחה" ולפעול בשלב השני. לנוע בין תל פאח'ר ותל עזיאת לאחר כיבושם ולכבוש את מוצב החוף א-סודה ואת מחנות הבניאס. פלוגת הסיור בפיקוד סרן ראובן (רובקה) אליעז נשמרה כעתודה כללית.

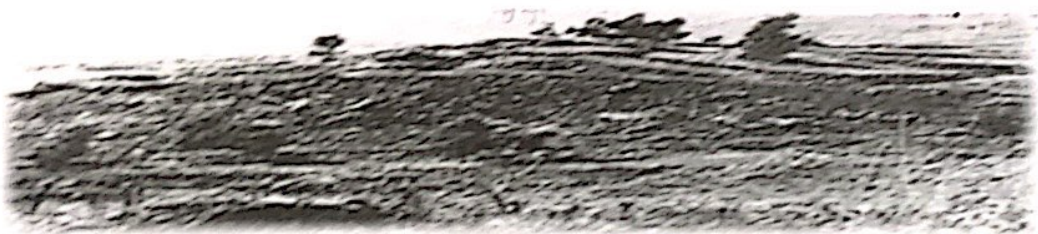

משימות החטיבה במלחמת ששת הימים (יוני 1967)

במלחמת ששת הימים נועדה חטיבת גולני, חטיבה מס' 1, כחטיבת חי"ר סדירה מאומנת וניידת, לפעול במסגרת מאמץ ההבקעה העיקרי של פיקוד צפון, לפרות בעקבות חטיבה 8 בצפון רמת הגולן ולכבוש בהתקפה דו-גדודית את כל המוצבים הסוריים ממערב למתחם זעורה: תל פאח'ר ובורג-כביל הסמוכים ל"דרך הנפט" ושולטים באש ובתצפית על "דרך הפטרולים" הסורית והמוצבים שלאורכה. בחריית, תל עזיאת וח'ירבת -א-סודה. לצורך ביצוע משימת ההבקעה בשטח הררי תלול וקשה לתנועה מול מוצבים סוריים חזקים הבנויים כ"יעדים מבוצרים" קיפודיים, מוגנים בתעלות קשר היקפיות, גידור ומיקוש, תוגברה חטיבת גולני בזחל"מים נוספים ושתי פלוגות טנקים מדגם שרמן מ-51 משופר מגדוד סא"ל אמנון מחטיבה 37. בו זמנית נשלח גדוד "אריות הגולן", גדוד ביה"ס למ"כים של החטיבה בפיקוד סא"ל משה יוסף, לתגבר את החטיבה הממוכנת בפיקודו של אל"מ אורי רוס לסייע לה במשימתה: כיבוש שכם בירת השומרון. גדוד המכמ"ת (גדוד מרגמות כבדות) בפיקודו של אלי עשת נשאר ת"פ החטיבה בשטחי הכינוס שלה בצפון עמק החולה.

מוצב תל פאחור היה מוצב סורי פלוגתי מכוצר, מגודר וממוקש ובו שני חלקים: "היעד הצפוני" הנבנה והגדול יותר, ובו בונקר ראשי, תעלות קשר, עמדות מחופות סכך-מגורים ומחסני תחמושת, והיעד הדרומי, הנמוך והקטן יותר. בכל מתחם היו שבע מעדיות מגודרות של תעלות קשר חקפיות, מוקפות בשדות מוקשים וגדרות תיל. על מוצב תל פאחור הגנה פלוגת חי"ר סורית מגדוד 187 עם יחידת תותחי נ"ט 57 מ"מ שני תול"רים, שלושה מקלעים-7.62 מ"מ וסוללת מרגמות 82 מ"מ. המוצב אף קיבל אש סיוע מכל המוצבים הסמוכים אליו: מוצבי יעורה ועין פית מעליו (ממזרח), בורג-כביל, חירבת א-סודה ותל עזיאת מתחתיו (ממערב). על פ' התוכנית היה אמור גדוד "ברק" לתקוף את המוצב מעורפו, לאחר שיעלה על "דרך הנפט" (ט.א.ג. ל"ן). עם שתי פלוגות: פלוגה א' אל "היעד הצפוני" ופלוגה ב' אל היעד הדרומי כאשר פלוגה ב' הקטנה יותר, הנוע מאסף הסור הממונע ותתקוף בשלב שני את בורג-כביל. המג"ד סא"ל מוסא קלין לא איתר את הדרך המובילה מעין א-דסה אל "דרך הנפט", ובגלל אש סורית חזקה (נק"ל, מקלעים, מרגמות נ"ט וארטילריה) שפגעה בסור הממונע לאורך כל שלב ה"תנועה אל היעד", החליט המג"ד בשעה 15:03 לשנות את תוכנית-ההתקפה ולעלות על היעד מכיון צפון מערב. בחפ"ק המח"ט התקבל דיווח על מספר הנפגעים ההולך וגדל, על כלי הרכב המשוריינים שופגעו ונעצרו, ועל החלטת המג"ד לשנות את תוכנית - הקרב. למעשה, נפגעו או נעצרו על השיעור הטנקים שליוו את זחל"מי גדוד "ברק" בדרך אל היעד. לפחות מחצית הזחל"מים נפגעו ונפגעו ונתקעו על "הוואי-ההטיה" סדר התנועה השתבש, רשת הקשר היתה עמוסה, ולוחמי גדוד "ברק" נאלצו לתקוף את מוצב תל פאחור מלמטה למעלה, ממזרח למערב בכוחות קטנים ומפוצלים, בקרב משוכש, מאולתר ועקוב מדם. קרב בו נהרגו או נפגעו כמעט כל ה"קדקדים" (מג"ד, סמג"ד, ק. א"ים וכל המ"פים), קרב שהוכרע בזות אומץ ליבם, עקשנותם ודבקותם של מפקדי המשנה, סמלים המ"כים והלוחמים הפשוטים: שניים מהם, ט' דוד שירזי ז"ל, וט' אפרים יצחקיאן ז"ל קיבלו את צל"ש הרמטכ"ל.

סיום הלחימה בקרב תל - פאחור (9 ביוני 1967)

לאחר נפילת המג"ד החלו כוחות נוספים של גדוד "ברק" במסיונות לאיגוף צפוני של המוצב במטרה להגיע ל"דרך הנפט" ולהסתער על המוצב ממזרח למערב ע"פ התוכנית המקורית. חיילי פלוגה ב' בפיקוד הסמג"ד והמ"פ נעו על גבי זחל"מים צפונה, לכיוון הבניאס, ועלו על "דרך הנפט" באיגוף עמוק וגדול, וחילי פלוגה ב' שנעו במאסף הסור הממונע, חזרו מכיבוש בורג-כביל ללא קרב, ועו אחריהם באיגוף צפוני קטן יותר, והגיעו אל המוצב מעורפו. אברהם סולוביץ', סמ"פ ב' נהרג בהסתערות בכניסה ליעד הצפוני, ו"כוח שמיל" סמ"פ א' הצליח לחבור ל"כוח אהרון" (סמ"פ א') ביעד הדרומי, ויחדיו השלימו באיטיות את סיהור היעד הדרומי. המח"ט הבין ע"פ הדיווחים מן הקרב הארוך, כי מרבית מפקדי הכוחות נפגעו, וכי היעד הצפוני טרם נכבש, ועל כן החליט בשעה 16:45 להפעיל את כוח העתודה (פלס"ר וחפ"ק סמח"ט) בפיקוד סרן רובקה אליעז להשלמת הלחימה. באיגוף עמוק, מצד דרום עלה כוח העתודה (טנק חמישה זחל"מים ושני גיפים) על "דרך הנפט", הגיעו למוצב בשעה 17:30, ובקרב פנים אל פנים השלים את הסיהור היעד הצפוני, עד לשעה 18:20. 34 חיילים וקצינים נפלו בקרב תל פאחור.

"מורשת תל-פאח'ר" - נקודת ציון בתולדות החטיבה

בפקודת יום חגיגת בסיום מלחמת ששת הימים כתב המח"ט אלי"מ יונה אפרת: "לוחמי גולני! עם תום הקרבות הדבקות העיקשת במטרה ואחוות - הלוחמים, אשר בכוחם גברנו על האויב במערכה". בעצרת החטיבה שנערכה בעכו חודשים חודשים ספורים אחר המלחמה, אמר הרמטכ"ל רא"ל יצחק רבין, ללוחמי גולני: "אתם ביצעתם את אחד ממבצעי ההבקעה הקשים ביותר בצה"ל ... רק כאשר רואים מקרוב את הביצורים והבונקרים של האויב, אפשר להבין איזו משימה קשה הוטלה על חטיבת גולני ... " ואכן קרב ההבקעה בצפון הגולן במלחמת ששת הימים, ובמיוחד קרב תל פאח'ר, קרב הדמים עטור הצלי"שים, קרב קשה, משובש ומאולתר בו הכריעו אומץ הלב והעקשנות והיעקשות הדבקות במטרה, גאוות היחידה ואחוות הלוחמים, הפכו לנקודת ציון בתולדות החטיבה. חטיבת גולני הפכה לחטיבת חי"ר קרבית, מבצעית, היכולה לכל משימה, שאינה מזותרת שניתן לסמוך על לוחמיה, המחויבים לתדמיתה וגאים לשרת בה. היתה זו אכן "מורשת תל פאח'ר" שהכתיבה "סטנדרטים של לחימה" והעלתה את החטיבה למיקום גבוה ומכובד במערך חיל הרגלים של צה"ל.

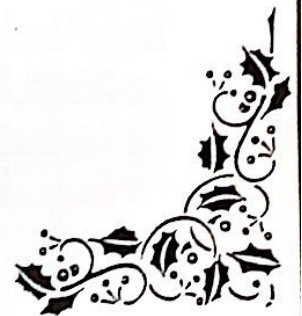
תל-פאחר

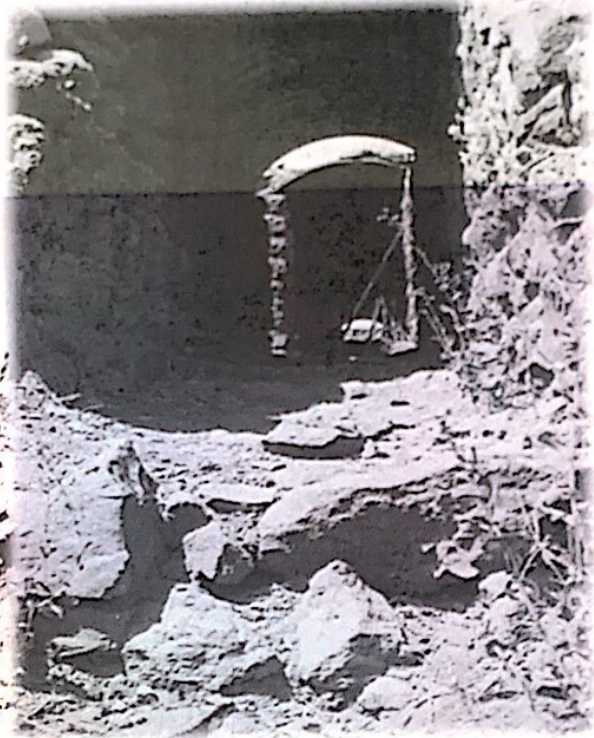

הלחימה בבונקרים

הלחימה בבונקרים

**המקום אשר אתה עומד בו
בדמם של לוחמי גולני נגאל**

רב טוראי קילפן יוסף	סגן אלוף קליין פשה
רב טוראי קרקוקלי ששון	רב סרן פז צבי
רב טוראי שבתאי יוסף	רב סרן קרינסקי אלכסנדר
רב טוראי שטיבליץ אליהו	סגן סבל שלפה
טוראי ראשון איטח יעקב	סגן תשבי פיכאל
טוראי ראשון אלישע יוסף	סגן גדיאל זבולון
טוראי ראשון בסון אברהם	סגן סולוביץ אברהם
טוראי ראשון ברוך יוסף	סגן רפין אהוד
טוראי ראשון ברקוביץ וילהלם	רב ספד אימברן ליאון
טוראי ראשון גבריאל יוסף	ספד הרטמן אליפלך
טוראי ראשון דריפר פשה	ספד כהן אלי
טוראי ראשון זבדי יואל	ספד רוזנבלום דב
טוראי ראשון זנדני עובדיה	ספד ריפון אברהם
טוראי ראשון זעירא נסים	רב טוראי אביטן יעקב
טוראי ראשון חנוכה פשה	רב טוראי אהרוני יאיר
טוראי ראשון יצחקי זלמן	רב טוראי בן יקר אליהו
טוראי ראשון יצחקיאן אפרים	רב טוראי גפיל אהרון
טוראי ראשון ירון יעל	רב טוראי דוד זאדה שלפה
טוראי ראשון לוי שמואל	רב טוראי הנדלר דוד
טוראי ראשון פיטלמן עצפון	רב טוראי חובן צבי
טוראי ראשון פנצור יוסף	רב טוראי חפו דניאל
טוראי ראשון נחום דוד	רב טוראי טרטנר גרשון
טוראי ראשון נחפיאס פשה	רב טוראי כהנא יגאל
טוראי ראשון עזר יעקב	רב טוראי לוי יעקב
טוראי ראשון פסקל שלפה	רב טוראי לייבו יוסף
טוראי ראשון קרן אליהו	רב טוראי מושקוביץ אליעזר
טוראי ראשון שוקרון אפנון	רב טוראי פינקס משה
טוראי ראשון שירזי דוד	רב טוראי צאיג נסים
טוראי ראשון תפאם גבריאל	רב טוראי צוקרמן ברוך
	רב טוראי קאופמן אברהם

פינקס משה

1947-1967

זהו שם ה' קבור.

כותבים לזכרו

קשה להספיד רע, כשאתה נאלץ לעשות זאת בפעם הראשונה בחיך. רע צעיר ומלא חיים; קשה ביותר לאמר „משה“ – ולהוסיף: „הלך ולא ישוב עוד“. הוא נפרד מאתנו לעולמים, כשהוא בשנים הטובות ביותר לחייו, ודמותו העליונה מרחפת לנגד עינינו.

משה הפך אצלי לסמל של תקופת הלימודים בתיכון, ובחינות הבגרות. אי אפשר לחשוב על כך, ולא להזכר בו, עת עשינו הכל יחדיו בתקופה זו. תקופה בה נקשרה ידידות עמוקה בינינו, אשר נמשכה גם לאחר תום הלימודים התיכוניים. חוויות רבות היו לנו משותפות, ורגעים יפים מחיינו בלינו יחדיו.

מעט ביטן היה הוא, אך מלא אהבה לזולת, ומוכן לעזור בכל עת. את ידידו היה בוחר מיני רבים, ואתם היה מתקשר בלב ובנפש. ידיד נאמן היה, ומשען לזולת בעת צרה. בעל כשרונות רבים היה, ידע לצייר, לזמר, ואף לנגן. כתחביב שמשה לו הקריאה, ואהבתו אליה לא ידעה גבול. הוא היה בולע ספרים מכל סוג שהוא, ובכל שפה שידע לקרוא בה. בכל עת שבא לבקר בביתי והיה צריך להמתין זמן מה, היה מחפש משהו לקרוא אם עתון ואם ספר, ולא היה זו ממקומו עד שסיים לקרוא.

לאחר שסיים את בית הספר התיכון והתגייס לצבא, חלה בו התבגרות מפתיעה. הרגשתי לפתע, שאני מדבר עם אדם שונה, מבוגר יותר ורציני בהרבה ממה שהכרתי קודם.

הוא נשלח לגולני, אחת מן היחידות הקשות ביותר לשירות צבאי, ולא התאונן על כך. כשטענו ידידו, שהוא אינו מתאים לזה, שזה קשה מדי עבורו, טען את ההפך. „הוא גאה במדים, גאה ביחידתו ויעשה הכל שביכולתו כדי למלא את המוסל עליו על הצד הטוב ביותר“. ואכן, כפי שאמר-כן עשה. עבר קורס מפקדי כתות, הדריך חיילים, וכבר עמד להשלח לקורס קצינים. והנה גדלה המתיחות בגבולות, תוכניותיו שובשו, והוא יצא יחד עם רבים אחרים להלחם על הגנת המולדת; וביום האחרון למלחמה, יום קרב עקוב מדם

על הרי הגולן, כשיחידתו נלחמה בגבורה בכבוש המוצבים הסוריים, נפגע בעת הסתערות מכדורי האויב, ונפל מתבוסס בדמו.

מספר ימים לאחר מכן הגיעה אלי הידיעה מפי האם.

לא יכולתי להאמין; הלב מאן להאמין שזה קרה, „משה נפל“, לא, זה לא יתכן, אמרתי. זה לא הוא, זו בודאי טעות; הוא הרי לא חטא לאיש, לא הספיק לחיות את חייו, וכבר עזב אותנו לנצח, לא, לא, זה בלתי אפשרי.

הוא בודאי יבוא מחר, ויצלצל בדלת, ויופיע שוב בצעדיו הארוכים, כשחיוך נסוך על פניו, כפי שהיה עושה תמיד.

אולם, משה לא שב, ומה שנשאר לידידו ולהוריו זהו כאב לב, מצבה בבית קברות צבאי, תמונות, וזכרונות, ציורים מימים עברו.

משה ואחרים נפלו למען מטרה נעלה, ובמותם הם הקנו לנו את החיים. מי יתן ותעמוד לנו זכותה וזכות כל הנופלים והחיים להמנע ממלחמה נוספת. משה איננו עוד, אך דמותו כסמל לנאמנות, ענוה, ושמחת חיים, תשאר תמיד עמנו.

ת נ צ ב " ה.

קליטסקי יעקב

מתבל את דבריו בבדיחות ובהלצות. אפילו בשעת מבחנים יבשים באלגברה היה מוצא זמן להערות שולים של לצון, שגררו גלי צחוק בכתה הנבחרת, וגם על שפתי המורים עלה לא אחת החיוך.

אוהב ספרים היה מאין כמוהו: בתחילה זכה לכנוי — „עש ספרים“ על שום להיטותו הרבה אחריהם.

במסיבות ובטיולים היה בקבוצת הרוח החיה של הכתה ותרם ברצון מכשרונותיו בצחוק ובזמר. הוא היטיב לשיר ואהב לנגן.

אלו שקראו במכתביו, יודעים, שאפשר לחזור ולקרא בס' ולהנות שוב ושוב מחוש ההומור ומכתיבתו מלאת החן, עד כי דומעת העין לפתע למחשבה, כי נער זה לא יהיה עמנו עוד.

אומרים — חלל נשאר בלב. אומרים — אי אפשר להאמין; ורק כעת, שעה שכולנו נאספנו פה, כאילו לקצר את פרי עמלנו, נוכחים אנו לדעת מהו פרושם הנורא של הדברים.

הטיסן, שהפריח מבעד לחלון הכתה, עודו נשא באויר. קולו, המתנוכח על פתרונה של בעיה מתמטית ליד הלוח, עודו מהדהד באזנינו. חיוכו הרחב עוד מאיר את עינינו.

ספרו לנו חבריו מהגדוד, כיצד רץ קדימה בקרב על תל-פאחר בלי שאלות, מתוך ידיעת המוטל עליו ואפילו מעבר לכך.

מה יכול היה משה להיות לולא פגע בו כדור אויב? אכן, הטובים ביותר הם ההולכים ראשונה אל מול האש.

יהא זכרו ברוך.

שרת

(דברים שנאמרו באזכרה בכנס בוגרים)

משה פנקס

לכאב אין מילים, לכן כל מה שנאמר כאן לזכרו של משה פנקס הי"ד לא יביע את אמיתות רגשותינו ואת עומק צערינו.

עברו ימים רבים מאז ישבנו יחדיו על ספסל הלמודים. כתה י"ב/8, ריאליסטית. עברו ימים רבים מאז השתוללנו יחדיו בשעורים ובהפסקות, בטיולים ובמסיבות.

ומאותם ימים עולה משה, משה של הכתה, „פוחס“ קראנו לו. בעל חוש הומור נפלא, תמיד עליו מחייך, תמיד

משה זכור לנו כנער נעים-חליכות, מעט ביישן, מנומס ובעל לב חם. היה מעורה בין חבריו, מתלוצץ תדיר, עליו ואהוב על כולם.

הוא לא היה מן הקופצים בראש, צנוע היה וענו, אך עם זאת נכון היה תמיד לעזור ולסייע. מעולם לא השתמט מלמלא כל אשר הטילה עליו הכתה. יתר-על-כן, כסוליסט שלנו, נענה בכל עת וללא גינוני „פרימדונה“; בפשטותו הלבבית היה מנעים לנו בקולו הערב בטיולי הכתה ובמסיבותיה.

משה לא היה קנטרן, ולא הקניט או הרגז את חבריו. להפך, לכולם — לבנים ולבנות — היה חבר נאמן ומסור. גדול כאבנו מאד על שאיבדנו חבר טוב ויקר כמותו. אין מלים שיהא בהן כדי למסור לכם על הרגשתי. על-כן לא אכביר במלים. אני יודעת, כי התנחומים רחוקים מכס, ההורים, קבלו נא את השתתפותי הכנה באבלכם הכבד, והמקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ובנצחון עמנו הקטן והאמיץ — שלבנכם הגבור חלק בו — תנוחמו. אמן.

כרמלה רוזם המחנכת

ממכתביו

27.6.66

שלום לך אבנרי מנדלמן היקר.

מכתבך כמעט וחזר היום לשלוחו, לאחר שסברתי כי מיהו בבית המוסטא חמד לו לצון ושלח אלי יצירה אבסטרקטיבית ניאוריאליסטית. רק במקרה מצאתי את שמי דהוק לו ומצובצבם מתחת ל" This side up" דרומית מערבית ל-בשרות אקטיבי, באזור הכללי של הרבע התחתון של החצי העליון של המעטפה. מסתבר שהצנוור לא השתמש בהנהיגותיך וכן הסתם חדר מבעד לפתח (אוי לאותה בוסה) האהורי, אותו שכחת לנעול. סלח נא לי על ההפסקה, אך תאוריק בדבר הפסקת האוכל העלו בי הרגשה מרורה אך סוכרת, אשר הותירה את הפרינידך מיותרם וחסר כל, כי כן. מה עוד נותרו לו לאדם בחייו מלבד טאכל ומסקה". נוכח אני לדעת שהצבא לא. עשה ממך בן אדם, ואתה חזר לסודך, מסיס טיסנים ומפריה יונים (סליחה, כדורים פורחים). אשר לאנשי הסכנין, אין להם עוד תקנה, ומקומם יותר על הירח מאשר במדינה מתורבתת.

או! ראה אני כי משהיך אתה לחיל הרוח העברי (חרי"ע) אשר כשמו כן הוא, עושה רוח וסוה הר... באשר להרפתקאותי של עמיתנו למקצוע (שש... קמנו פאטרק, הרי שעינתי במכתביו מאז אני בן 5, המפקתי להתפעל מהם עוד בהיותי בן 4.

מה שנוגע לי, מחר אני תוזר להרים את קרנה של גולני, שידה מעט מאז אני בחופשה. תצליח (או יותר נכון מכתבך יצליח) להשיגני שם רק עוד כשבוע וחצי. כתובתי שם: טור פנקס משה 97482 ר"צ 2182 2/3. מאוחר יותר אשלח לך את כתובתי בגיזערה. כדי שנוכל להחליף שטויות העולות לצבא במחיר מוזל של 15 אגורות הצרור.

בשבוע שבו פסרתי את הצבא מנוכחותי, הספקתי לראות 4 סרטים. שמרובם נהגיתי — "הסוטר בניו יורק", הקורבן העשירי, האנשים המופלאים במכונות המעופפות (גדול) ומול פלאנדרסי. נחש פעת מאילו נהגיתי יותר ומאילו פחות.

לעת עתה זה הכל. וישיש בשלומי ל- Femme Fatale

עד למכתב הבא ד"ש מיידיך תצנוע והענו 001. (רשם את המכתב 007 שחזר מן הירח כפי 001 המאושפו בסנאטוריום סחי למשך 5 שנים, לאחר שקבל שבץ קטן כלוצאה מקבלת מכתב מסויים. ד"ש גם מ-007)

30.5.67

אבנר יקירי שאהבה נפשי שלום!

זה זמן רב כמחתי עד מעמקי הויתתי לכתוב לך, אך מה רב הצורך ומה רב היגון. אהה, את כתבתך הצבאית לא ידעתי ואת מקום משבגך פציר לא זכרתי ואנה אני בא!

סומו של מעשה ידוע. לפני סקונדוטמה נכנסה לרשותי אגרתו של מר, שנשלחה אלי בסיועם האדיב של הספא הממא הזכורים לטוב (אותם לא ראיתי מזה כ-10 שבועות מאז פורים השתא) מה עלצה נפשי למקרא שטויותיך המרגינות! גיזביק מחורבן שכמותך, קום התנדב לצבא!

מה צר לי על שאיני יכול להתעמק עתה בכתביו של אותו סופר אנונימי העניו הצנוע. אם להודות על האמת, הסחורה המצויה בשוק, במקום בו אני נמצא, עונה על הדרישות חמניסאליות ביותר. אי לכך אני גאלץ (שוכו שמיים) לקרוא אודות מעלליו של גדול השולמים בעולם בכלל במערב הפרוע בפרט, הלא הוא ביל קארטר, ואף מצרך זה אוזל מהר מאד מן האופק המקומי.

לאחר הפסקה קלה ולאחר מספר שעות אמונים אני חוזר אליך, עיף אך מרובה. ככה זה; כמו שאומרים אצלנו — הקרבויות מחייבת.

דרך אגב, נוכחתי לדעת שכתב ידך הסך להיות די קריא. האם זה אומר שמחשבתך הולכת ומאיסה את קצבה? אם אמנם כך הדבר, זה מתחיל להדאיג אותי, משום שעל ידי זה תפסיד הארץ הקטנה את אחד המוצגים המוויאונים הנדירים הלא הוא Homo Sapience (סלח לי על השיאות אם ישגן) מסוג — — — (מינוס מינוס מינוס) בקצור, מהסוג חירוד ביותר.

אם כן, זה הכל להפעם, עד הפעם הבאה, לחייל הקרבי שם מן הגובניק כאן.

ד"ש לכל המעריצים.

ממני משה (אי"ש תיבלאות)

ליאורה, שלום.

הצן, הגדול, דאן מכתבך. שקיבלתי אתמול. קראתי בדיוק כעת שהודיעו ברדיו את הודעתו של דובר צה"ל, שמסרה על ההתקלות המאשונה בין כוחותינו לבין כוחות האויב. את הנעשה כבר אין לחשיב, אפשרתי לקוות לנצחון. כעת נצטרך בכמה שפחות נפגעים, ובכמה שפחות אבדות למדינה זו. שלא נותן לה לחיות יותר מ-10 שנים הצעות, בלי לפתוח נגדה בפעולות איבה. אולי אני נשמע מיליטריסט במקצת, אך אין כל אפשרות אחרת במצב הנוכחי. המדע נכנע בליית ברירה לדעת הכללי והוא נסחף עם הזרם, מרצון, או שלא, מרצון.

העמדה שלי משמשת מדקדק לכל החברה בסביבה, בגלל הסרנווסטוק שלי. כל מנהגות חדשות, וכל הודעה, אוספת הנה את החברה כמו ספרים מסבב. לנך, המהשים ברדיו והמנוגני התעודות השונות המושמעים כאן, משרים אידה, של מעין תבינות ליום-יום. שמועות וידועות שונות עוברות כאן במהירות. מקצה אחד של המתחם אל הקצה השני, המוראל כאן נמצא על הגובה. עליצות למשמע הדיעות משמשת כאן מעין כיסף חיצוני. הפנים רצינה, הוא. חש באחריות המוטלת עליה. אין שום ספק שכל אחד ימלא את תפקידו על הצד הטוב ביותר עד הסוף.

גם המות מהה כאן גורם שמקדישים לו מעט מחשבה. כלפי חוץ, שוב בצניעות אומינית, אך הלב שואל: "אולי...? מבחינה זו אינני יוצא דופן. למעשה, אינני יוצא דופן משום בחינה אחרת, כך שכל הכתוב נכון גם לגביי."

אמר כאן חייל ברנע של אמת, שהוא מוכן למות בקרב, בידיעה שהוא הביא בזה תועלת לכל. מה שהוא נלחם עבורו, בכלל, כל החיילים לובשים לפתע חזות חדשה, אין שום קיטורים וכל אחד עושה את המוטל עליו מבלי לפנות מה, כל הכבוד לחם!

ליאורה, אמרת שתעשי בשבילי מה שתוכלי, אם אבקש ממך, ובכן, אני מפקיד בידך משהו חשוב. אם יקרה משהו, ולא אחזור, אני מבקש ממך למסור לה שכל מה שהיה לא נשכח. למרות הזמן שנקף מאז, בכל זאת אני מקוה שלא תצטרכי למסור הודעה זאת.

אני יושבים כאן ומחכים, למה? אף אחד עוד לא יודע נקמה רק לטוב, ואם יבוא רע, נקח לצאת ממנו בשלום. מי יתן הכול יבוא, על מקומו בשלום, ובמהרה.

בתקווה להתראות מהר, לאחר שכל זה יחלוף, אני מסיים.

שלום, פיצי

בעת שירותו הצבאי

דברי אבנר מנדלמן, חבר כיתה לשעבר - נקראו בכנס בוגרי בית הספר
התיכון עירוני "כל ישראל חברים" ב- 24.2.1968 בתל-אביב.

אין לכאב מלים, לכן כל מה שנאמר כאן לזכרו של משה פינקס הי"ד,
לא ייטיב להביע את אמיתות הרגשותינו ואת עומק צערינו.
הרבה ימים עברו מאז ישבנו יחדיו על ספסל הלימודים. כיתה י"ב -
ריאלית.

עברו הרבה ימים מאז השתוללנו יחדיו בשעורים ובהפסקות, בטיולים
ובמסיבות.

ומאותם ימים עולה משה, כאילו אך אתמול היה. משה של הכיתה
"פוחס" קראנו לו.

בעל חוש הומור נפלא. תמיד עליז ומחייך. תמיד מתבל את דבריו
בבדיחות ובהלצות, אפילו בשעת מבחנים יבשים היה מוצא זמן להערות
שולים של לצון שגררו גל צחוק בקרב בני הכיתה הנבחנת וגם על שפתי
המורים עלה לא אחת החיוך.

אוהב ספרים היה מאין כמוהו. בתחילה זכה לכנוי "עש ספרים" על
שום להיטותו הרבה אחריהם.

במסיבות ובטיולים היה בקבוצת הרוח החיה של הכיתה. ותרם ברצון
מכשרונותיו, בצחוק ובזמר. הוא היטיב לשיר ואהב לנגן.
אלו שקראו במכתביו יודעים שאפשר היה לחזור ולקרוא בס ולהנות שוב
ושוב מחוש ההומור שבהם ומכתיבתו מלאת החן, עד כי דומעת העין
לפתע למחשבה שנער זה לא יהיה עמנו עוד.

אומרים - חלל נשאר בלב. אומרים - אי אפשר להאמין. ורק כעת בשעה
שכולנו התאספנו כאן, כאילו לקצור את פרי עמלינו, נוכחים אנו לדעת
מהו פרושם של דברים.

הטיסן שהפריח מבעד לחלון הכיתה עוד נישא באויר. קולו המתווכח על
פתרונה של בעיה מתימטית ליד הלוח עוד מהדהד באוזנינו. חיוכו הרחב
עוד מאיר את עינינו.

ספרו לנו חבריו מהגדוד כיצד רץ קדימה בקרב על "תל-פאחר", מה יכול
היה משה להיות לולא פגע בו כדור האוייב ?

אכן, הטובים ביותר הם ההולכים ראשונים אל מול האש !
יהא זכרו ברוך !

קוים לדמותו

מתוך אלבום לזכרו של משה שנערך ע"י גדוד
"ברק" של "גולני" בפברואר 1968.

קוים לדמותו

"פיצי, כך קראו לו חבריו - יעקב, אבנר, מאיר, ליאורה....
בחורים ובחורות, חברים מילדות, עוד מתקופת בית הספר העממי אשר דרכיהם לא
נפרדו. משה היה אישיות. השפעה קורנת על כל סביבתו, מרכז בין חבריו. היה בו
משהו שקסם לרבים ומשך את האחרים לחפש את קרבתו.
בחור תוסס מלא חדות חיים ומרץ, דינאמי האוהב לחיות את החיים כמות שהם.
קסם לרבים חוש ההומור המיוחד שהיה מתבטא בו. לעיתים קרובות היה מצליח
להעלות חיוכים וגלי צחוק בקרב כל אותם אלו שבאו עמו במגע.
העליזות והפקחות הרבה ששפע, חבבו אותו על הכל.
חייליו אהבו והעריכו אותו מאוד.

למשה היתה גישה מיוחדת לחייליו וידע כיצד לקרב אותם אליו. לא היו כל מחיצות
בינו לבין שאר החיילים. משה לא היה זקוק כלל להרמת קול כדי לתת הוראה
כלשהי.

אמר - והדבר בוצע.

עוד מילדות נתגלה כנער פיקח ביותר, נבון ובעל תפיסה מהירה.
הצד החזק שלו היה המתמטיקה והפיזיקה ולכן אף שאף להמשיך בכל מחיר את
לימודיו בטכניון במגמת האלקטרוניקה. בצבא אף החל להכשיר את הקרקע
ללימודיו בקריאת ספרים ולימודים בשעות הפנאי. שלט היטב בשפות זרות ובעיקר
הצטיין באנגלית ובצרפתית. משה היה בעל שמיעה מוסיקאלית מעולה, אהב מאוד
את המוסיקה.

חניך מקהלת "צדיקוב" עמה שר כ - 6 שנים. כמו כן ניגן יפה בקלרינט. (הנטיה
למוזיקה הנה תורשתית במשפחת פינקס ומשה ירש נטיה זו מן האם שעסקה אף
היא בזימרה).

בזמן האחרון עסק בעיקר בהקלטות מוסיקה מודרנית על רשם-קול. "ידי זהב"
היו לו והרבה לעסוק במלאכת-יד ויצירת דברים אומנותיים.
כמו כן היתה בו הנטיה לכתובה. סיגנון מיוחד ואופיני היו למכתביו. המכתבים היו
מלאי הומור וחדוות חיים.

משה היה בעל מחשבה חדה ותפיסה מהירה, עירני לכל הנעשה בארץ ובעולם הגדול.
האם שאלה אותו פעם אודות מהות ואופי החייל הישראלי וההבדל בינו לבין החייל
של אומות אחרות ?

משה השיב כי החייל הישראלי מסור ונאמן לכל. פקודה הינה דבר קדוש, בעיקר
בשעות גורליות המבוצעת בדייקנות ובמסירות.

"... זהו חומר היודע היטב מה מוטל עליו, בעל תודעה לאומית והכרה בחשיבות
תפקידו להשלטת בטחון וחיים תקינים במדינה. חומר היודע כי הוא חייב לבצע
הוראות בכל מחיר ובכל תשלום שהוא."

ואכן באה המלחמה האחרונה, ומשה בצע את דבריו, מחשבותיו, הלכה למעשה.
באה המציעות והוכיחה עד כמה נכונים היו דבריו אך התשלום - המחיר היה כבד.
קופד פתיל חייו, יקר ולוהט והוא בן 19 אביבים בלבד.

את פינקס משה ראיתי לראשונה בעמדת "תקע - דורמיציון" שבירושלים. הייתה זו שעת בקר מוקדמת והוא עמד מעל הברז הפתוח שוטף פניו במים. אז לא ידעתי שביננו יתפתחו יחסי חברות גדולים וחזקים.

סופחתי למחלקתו של שמוליק בה שמש דבליה ז"ל כסמל ואלו משה היה המ"כ היחידי במחלקה. הם קבלוני בידיים פתוחות ובסבר פנים יפות. הובילוני אל המחלקה וערכו ביננו היכרות ראשונה. הייתי עדיין מ"כ ירוק. חסר בטחון והססני, משה החזיקני ביד ואמר לי: " אל תפחד מהם, הראה להם כי הנך שולט בהם ואז יעריכו אותך".

כזה היה תמיד, כחוש, פשוט וצנוע המוכן לעזור לכל ובכל עת. ידיו ידי זהב היו. כל עבודה קטנה וגדולה בצע תמיד בצורה יפה ומסודרת.

משה לא פחד מהקרב. לפני העלייה לזחלמ"ים הוא אמר:

" איני שואף למלחמה אולם אם כולם נלחמים אינני רוצה לשוב הביתה ולומר כי לא נלחמתי".

משה הוכיח את עצמו ואת יכולתו בקרב אכזרי, זה שהתנהל ב"תל פאחר", אך הוא לא זכה לשוב הביתה.

בשעת הקרב נטל מרני"ט, מסר לי את הזביל ורמז לי לבוא אחריו. רצנו משה, אביטן ואני כשרס"ן אלכס ז"ל מוביל בראש. הסתערנו מול אש האויב לא גיליתי בפניהם שום הסוס, שום פחד, אף שמץ של חרטה! הם רצו כנמרים. אף החייל הסורי שחכה לנו בתעלה לא הפחידם. בקור רוח ובאומץ לא יאומנו, הסתער משה למול האויב וקטלו. בלא הסוס הוא התכופף ונטל את הנשק הסורי " מה שבטוח בטוח", הפליט לעברנו.

בפעם האחרונה ראיתיו כשניכנס יחד עם אביטן ורס"ן אלכס אל התעלה הימנית כשאני נותרתי בחיפוי. הספיק לאמור "להתראות" ונעלם.

נודע לי כי הוא הספיק להגיע עד מרכז היעד לפני שנפל.

נכבדהו בגבורתו!

סמל חמוי יצחק.

מתוך חוברת פנימית "פלוגה א' מספרת" - גדוד "ברק" של "גולני" -
אשר נערכה כמה ימים לאחר גמר מלחמת ששת הימים.

כותב ברגר על משה:

"... לעולם לא סירב לחבר. ידענו למצוא בו חבר נאמן

המוכן להקריב כל אשר לו. רבים מאיתנו זוכרים את

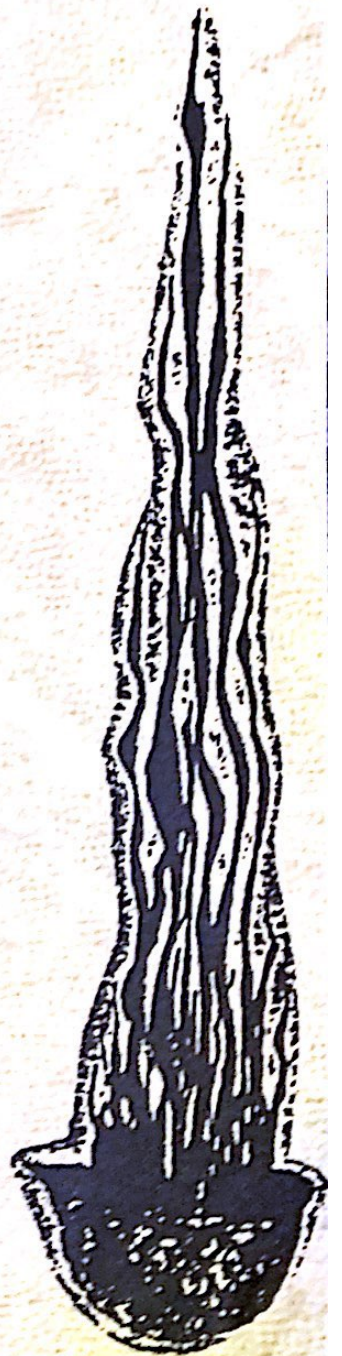
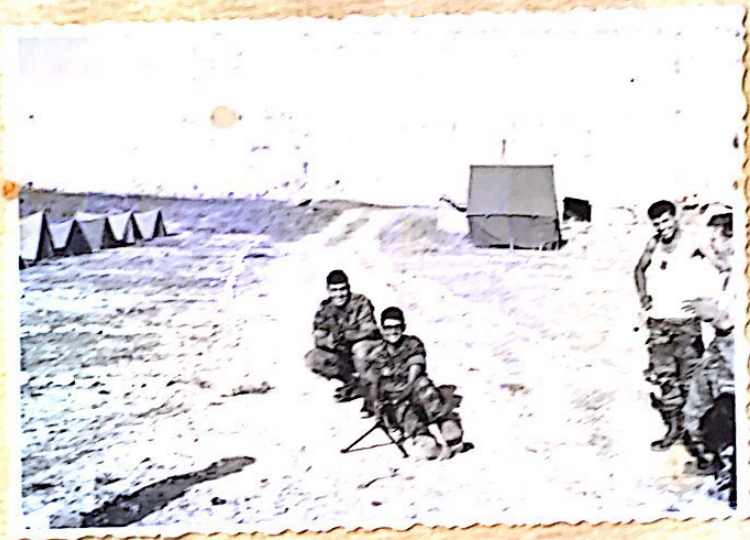
דעותיו השכולות בעניינינו הפרטיים.

כמ"כ ידע למלא תפקידו ללא דופי, יחסו לחיילים הצטיין

בלבביות רבה..."

אם תראה את תל פאחר
במרומי הרמה
שם הרוח עזה ומיללת.
על גדר מוקשים חיה בגופו נשכב
לרעיו הוא קרא לעבור מעליו
אז פנים אל פנים
התנהל הקרב
עד אשר טוהרו כל עמדה ומוצב
מפקדו של הגדוד כאן נתן את חייו.

אם תבוא לתל פאחר
את גולני תזכור
גדוד ברק כל חייל כמו אלף.
כי בשבע השעות של אותו יום קרב
לא ישכח מפקד את תריסר לוחמיו
שחרפו את נפשם על כבוש המוצב
לא ישכח אף חייל את רעיו מפקדיו
כי היום הוא חייב לנופלים את חייו.

אל תשכח את תל פאחר
בדרך לא דרך
בין גושים נוצצים
של בזלת...

אם תסע לתל פאחר
בדרך לא דרך
בין גושים נוצצים
של בזלת

כאן שמונה טנקים עלו
נשארו שלושה
תחת אש מפלסים
להם דרך גישה
כאן עקבנו בדרך בדרך קשה
כאן הופגזנו באש גהנום מחרישה
מעלינו חומה של בטון חמושה.

